

---

6. Царик Л.П. Географічні засади формування і розвитку регіональних природоохоронних систем (концептуальні підходи, практична реалізація): автореф. дис. ... д-ра геогр. наук : 11.00.11 / Л. П. Царик; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. - Львів, 2010. - 40 с.

7. Царик Л. П. Геопростір як провідний ресурс комфортної життєдіяльності і стійкого функціонування природних систем / Л.П. Царик // Україна та глобальні процеси: географічний вимір. - Київ-Луцьк: Ред.-вид. відділ «Вежа» 2000. - С.173-176.

Прінь Ю., магістрантка
Науковий керівник: проф. Царик Л.П.

ЗАХОДИ З ОПТИМІЗАЦІЇ УЩІЛЬНЕНОЇ ЗАБУДОВИ МІСТА ТЕРНОПОЛЯ

Оскільки ущільнення забудови виступає ризиком зменшення просторового комфорту жителів міст виникає необхідність розробити заходи із його оптимізації. Просторовий комфорт виступає однією із складових сприятливості природного середовища життєдіяльності. У місті він досягається за рахунок оптимального співвідношення площ між основними функціональними зонами. Особлива роль при цьому відводиться зеленій зоні.

Скорочення площ зеленої зони міста за рахунок її часткової забудови та ущільнення забудови у житлових мікрорайонах призводить до росту щільності будівель і концентрації населення і зменшенню просторового комфорту пересічного громадянина (його забезпеченості просторовими ресурсами). Відтак погіршується психологічний комфорт життєдіяльності, а разом з тим і якість життя.

Проблема зменшення просторового комфорту населення міста Тернополя є надзвичайно актуальною на сучасному етапі розбудови міста. Ґрунтовне вивчення і поетапне вирішення цієї проблеми є гарантом запобігання ризикам антропоєкологічного характеру.

У відповідь на висотну ущільнену забудову необхідний пошук інших форм повернення природних комплексів в структуру міста. З огляду на це запропоновані наступні заходи:

---

1. Висока щільність забудови, дефіцит відкритих просторів зумовлюють необхідність структурної перебудови існуючих зелених насаджень:

- збільшення питомої ваги площ з деревною та чагарниковою рослинністю;
- освоєння малофункціональних територій;
- використання деревних порід з високим індексом листової поверхні та максимально корисними функціями;
- інтенсивний агротехнічний догляд;
- ускладнення структури існуючих зелених насаджень.

Ландшафтно-планувальні заходи для міських зелених насаджень.

Основними складовими даної роботи є комплекс заходів:

а) проведення інвентаризації міських зелених насаджень у відповідності з вимогами п.6.8 «Правила утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів»;

б) проведення заходів з озеленення територій загального користування та ремонту і реконструкцій вуличних насаджень;

в) збагачення видового різноманіття міських зелених насаджень;

г) проведення компенсаційного озеленення при знесенні зелених насаджень у зв'язку з будівництвом;

д) збереження максимально можливої площі озелених ділянок при новому будівництві;

е) проведення заміни однорічних зелених насаджень багаторічними типу «альпійська гірка» на квітниках та клумбах (транспортна розв'язка Злуки – Тарнавського);

ж) створення двоярусних захисних насаджень, багатоярусних екобар'єрних насаджень;

з) встановлення вертикального озеленення, з метою покращення естетичного вигляду та озеленення найменш оковирних закутків міста, де відсутні ділянки відкритого ґрунту;

и) проведення формувальної обрізки крон вуличних насаджень.

2. Створення багатоповерхових парковок для автомобілів, що дасть змогу зменшити вплив автомобілів на прибудинкових територіях.

На сьогоднішній день створення екологічних парковок у великих містах – єдиний варіант вирішити відразу дві проблеми: організації стоянки машин і озеленення території. Газонні решітки з висадженої в них травою надають стоянкам привабливий зовнішній вигляд, знижують ризик травматизму після дощів – вода в них не накопичується, а ребра осередків володіють відмінним протиковзким ефектом. Завдяки збірної конструкції газонних решіток, їх використання можливе на будь-яких площах, тому новий матеріал зручний для облаштування і маленьких міських клумб, і великих заміських територій. Проте слід зазначити, що недотримання технологічних вимог до спорудження та експлуатації екопарковок призводить до їх не функціональності [3].

3. Оптимальне проектування зелених зон в умовах ущільненої забудови.

Наразі в місті активно розвиваються різноманітні «садові технології»: на дахах будинків організовують сади та оранжереї, площу зовнішніх стін також оздоблюють рослинами (рис. 1).

Рис. 1. На дахах і стінах нового житлового комплексу Reflections – папороть, квіти і ліани

Яскравим прикладом вдалого поєднання природного середовища і міської агломерації є Сінгапур – невелика, густонаселена острівна держава, 100% населення якої – урбанізоване. Сінгапурська влада висадила мільйони дерев і

кущів та намагалась навчити мешканців міста цінувати і берегти зелені насадження. Одним з символів Сінгапуру вже стали високотехнологічні дерева на набережній Кларк-Кі (рис. 2).

Рис. 2. Високотехнологічні дерева регулюють екосистему Gardens by the Bay

Ці конструкції працюють як вертикальні сади, сонячні батареї та накопичувачі дощової води, по суті забезпечуючи екосистему навколишнього саду. Також супердерева охолоджують повітря та підтримують в парку потрібну температуру. Їх висота досягає 50 метрів. [4]

4. Враховуючи сучасний стан у місті можна запропонувати на місці старих будинків, в яких вийшов термін експлуатації зводити висотні будинки на 9-12 поверхів. Це дасть можливість зменшити площу зайняту будинком, збільшивши кількість квартир і збільшити площу для зелених насаджень.

5. Розроблення дієвих еколого-правових та економічних механізмів проектування житлових будинків із дотриманням відповідних вимог визначених у законодавчих актах.

6. Вирішення проблеми забезпечення просторового комфорту лежить у площині дотримання санітарних нормативів планувальних норм архітектурно-планувальними службами, проектування і забудови нових мікрорайонів міста, проектування і закладання нових паркових зон, зон відпочинку, озеленення.

7. В межах прибудинкових територій необхідно проводити ландшафтний дизайн територій, будувати малі архітектурні форми, створювати місця для відпочинку людей похилого віку,

---

ігрові майданчики для дітей.

8. Що ж до малих архітектурних форм, які розташовані на зелених зонах необхідно їх перенести на найближчий ринок де є спеціально відведені місця для торгівлі.

9. Важливою ланкою збереження зелених зон є формування громадянського суспільства з екологічною свідомістю.

10. Залучити навчальні заклади мікрорайону до еколого-крайзнавчого проекту «Шкільний дендрарій» проекту, який вже успішно реалізовується в місті. Даний проект зародився в процесі пошуку співпраці громадської організації «Екоальянс» з шкільними колективами з метою впорядкування шкільних територій.

Література:

1. Позняк І. Фітомеліораційна роль комплексної зеленої зони урбоекосистеми м. Тернополя / І. Позняк. // Наукові записки ТНПУ. Серія географія – Тернопіль: СМП "Тайп", 2015. – №1. – С. 193-199.

2. Позняк І, Царик Н. Підходи щодо збалансованого розвитку міста (на матеріалах м. Тернополя) / Ірина Позняк, Надія Царик // Наукові записки ТНПУ. Серія: географія. – Тернопіль: СМП "ТАЙП", 2013. – №2. – С.213-219.

3. Сад та ландшафтний дизайн України – інформаційний портал про садівництво та ландшафтний дизайн: послуги, проекти, інформація! Екологічні парковки [Електронний ресурс]. Режим доступу – <http://sad.ukrbio.com/ua/articles/8654/>

4. Сінгапур: бетонні джунглі чи найзеленіше місто на Землі. [Електронний ресурс]. Режим доступу – <http://www.climateinfo.org.ua/content/singapur-betonni-dzhungli-chi-naizelenishe-misto-na-zemli>.

5. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика / Л.П. Царик. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2006. – 256 с.

6. Янковська Л.В. Екологія міських систем / Л. В. Янковська. – Тернопіль, 2010 – 136 с.